

καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἔμεινεν ὅλην τὴν νύκτα ἐκεῖ περιφρουρούμενος ἀπὶ μίαν ἐπιλέκτων φυλακὴν. Τὴν 14 περὶ τὴν 5 ὥραν τὸ πρωὶ συνήλθον πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του, ὁ Καγγελάριος, οἱ ὑπουργοὶ καὶ ὅλοι αἱ ἀρχαὶ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ μετὰ μεγάλης στρατιωτικῆς πεζῆς καὶ ἰππικῆς παρατάξεως, προπορευομένων κανόνιων, ἔθεσαν τὸν νεκρὸν ἐπὶ πενθησκαπεὺς ἀμαξῆς συρομένης ἀπὸ 4 πενθηφόρους ἵππους καὶ μετὰ ψαλμωδιῶν καὶ μουσικῆς τὸν ἔφεραν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Πλήθος λέμβων τόσον τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ, ὅσον κ' ἐκείνου τῶν ξένων δυνάμεων, Ἀγγλων, Γάλλων

καὶ Αὐστριακῶν, ἦσαν ἔτοιμα καὶ ἐδέχθησαν καὶ τὸν νεκρὸν καὶ τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν καὶ τοὺς ἔφεραν εἰς τὴν παραλίαν τοῦ ἀκρωτηρίου Πειραιῶς, πλησίον εἰς τὸ μέρος ὅπου καὶ σήμερον ἀκόμη ὀνομάζουσι τῶν Θεμιστοκλέους· ἐκεῖ πάλιν ἐγένετο ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ αἰδίου Μιαούλη δέησις καὶ ἐνεταφιάσθη. . . . Τέλος οἱ κανονοβολισμοὶ ἄρχισαν τόσον κατὰ ξηρὰν ὅσον καὶ κατὰ θάλασσαν, μετ' ὀλίγον ἄρχισαν καὶ τὰ πλοῖα τῶν διαληφθησάντων δυνάμεων, ὥστε διὰ πολλὴν ὥραν δὲν ἤκουε τις παρὰ ἓνα ἀκατάπαυστον κρότον. Ὁ κ. Π. Ἀργυροπούλος ἐξέφωνε λόγον καὶ οὕτως ἐτελείωσεν ἡ κηδεῖα. (Ἐφημερίς Ἀθηῶν 18 ἰουνίου 1835.)

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

... Ἀπέθανε τέλος ὁ Μιαούλης!

Θρηνήσατε σεῖς ὅσοι φέρετε τὸ λαμπρὸν τοῦτο ὄνομα, τοῦ ὁποίου τὴν δόξαν ἐπροστάχθητε νὰ ἐξακολουθήσητε μετὰ τὴν ἀφοσίωσίν σας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα! Θρηνήσατε κρατεροὶ θαλασσινοὶ τῶν τριῶν νήσων μάρτυρες τῆς δόξης του καὶ συνχωρισταὶ του, σεῖς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς πατρίδος ἔθεσε πρὸ πολλοῦ τὸν στέφανον τῆς ἀθανασίας! Σύννεφον πένθους ἄς σκεπάσῃ τὴν γυμνὴν σου κεφαλὴν, ἀδάμαστε Ἰδρα! Ὑπερήφανος μεταξὺ τῶν κυμάτων ποῦ βρέχουν μετὰ σέβας τοὺς σκοπέλους σου, δεκατρεῖς χρόνους ἀπέστειλας τὰ παιδιά σου ὡσὰν Σπαρτιάτισσα ν' ἀποθάνουν τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον· καὶ τὰ παιδιά σου πειθό-

μενα εἰς τὴν φωνὴν σου, ἐπέστρεψαν θριαμβεύοντα ἢ ἐτάφησαν εἰς τοὺς διαφανεῖς τύμβους τῆς θαλάσσης. Θάρσει! ἐν ὅσῳ ὑπάρχουσιν ἔθνη ἐνθουσιῶντα διὰ τὴν ἐλευθερίαν, οἱ αἰῶνες θὰ διηγῶνται εἰς τοὺς αἰῶνας τὸν ἠρωϊσμὸν τῶν τέκνων σου. Καὶ ἡμεῖς, ἀποθέτοντες τώρα εἰς τὸ παράλιον τὰ λείψανα τοῦ Μιαούλη πλησίον τοῦ Θεμιστοκλέους, εἰς σὲ μάλιστα ἔχομεν ἠτενισμένα τὰ ὄμματά μας. Στείλει, στείλει μετὰ τοὺς ἀνέμους τὰς τελευταίας σου εὐλογίας καὶ στεναγμοῦς, στείλει μετὰ τὰ κύματα τὰ ὑστερινά σου δάκρυα εἰς τὸν τάφον τοῦ Μιαούλη· καὶ ἡ ψυχὴ του θέλει σκιρτήσῃ καὶ θέλει ἀποκριθῆ τελευταῖον μετ' εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν μητέρα του Ἰδραν!

Π. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

Ἀπὸ τὰ δύο στοιχεῖα, γῆ καὶ πέλαγος, τὸ δεύτερον εἶναι τὸ πολυτιμότερον διὰ ἡμᾶς· φεύγουν οἱ στεριάαις, ἀπὸ παντοῦ ἀγναντεύομε θάλασσαν. Καὶ εἰς ταῖς ἡμέραις μας, ποῦ ἔντεσε νὰ ἔχωμεν δύναμιν, μετὰ σιταροκάραβα ἐπολεμήσαμε τὰ βασέλα· ὁ ἄξιος γεμιτζῆς παίρνει τὰ σοβράνα καὶ μάχεται μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν ἀνέμων, καὶ ἄς ἦναι μικρὸ τὸ καυκί του. Αὐτὴν τὴν τέχνην ἤξευρε ὁ περιόφημος Μιαούλης εἰς ταῖς ναυμαχίαις του μετὰ τὸν ἐχθρό. Μιὰ φορὰ μόνον ἔπεσε πολὺ σοταθέντο ὁ μακαρίτης διὰ δυστυχίαν μας καὶ δυστυχίαν του· ἄλλ' ἄς μὴν ξυοῦμε ταῖς πληγαῖς μας!

Θ. ΚΟΛΟΚΩΤΡΩΝΗΣ.

Ἡ στρατιωτικὴ δόξα εἶνε ἀτελής ὅταν δὲν στεφανοῦται ἀπὸ πολιτικὴν ἀρετὴν, ὅταν δὲν κοσμηθῆται μετὰ τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τὰ πλεονεκτήματα.

Εἴμεθα ἄνθρωποι καὶ πολῖται πρὶν ζωσθῶμεν τὴν ῥομφαίαν, καὶ δὲν γίνεται στυγερωτέρα μάλιστα τῆς κοινωνίας ἀπὸ τὴν ἀνωμαλίαν μεταξὺ τοῦ στρατιωτικοῦ ἠρωϊσμοῦ καὶ καρδίας τυραννικῆς καὶ ἀκοινωνήτου. Μάρτυρες εἴμεθα ὅλοι τῆς πολιτικῆς διαγωγῆς τοῦ Μιαούλη. Δὲν εἶνε παράδοξον φαινόμενον μεταξὺ τῆς συγκρούσεως τῶν πολιτικῶν παθῶν, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐχώριζον ἄλλοτε, μόνον τοῦ Μιαούλη τὸ ὄνομα νὰ τεθῆ εἰς ὄριζοντα τόσον ὑψηλόν, ὥστε ποτὲ νὰ μὴν ἐκτοξευθῆ κατ' αὐτοῦ βέλος συκοφαντίας; Ὅχι διότι δὲν ὑπῆρξαν ἐνιότητι τινες φθονεροὶ τῆς δόξης, ὄχι διότι μερικοὶ δὲν ἐβαρύνθησαν νὰ βλέπουν τὸν Μιαούλην εἰς περιωπὴν ἀνέφικτον

(*) Ὑπαίνισσεται τὴν ἐν Πύρῳ πυρπόλησιν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου.

πρὸς αὐτούς· ἀλλὰ διότι ἠγαγκάζοντο αὐτοὶ νὰ σιωποῦν καὶ νὰ κρύπτουν ὑπὸ πρόσχημα σεβασμοῦ τὰ ἀπεχθῆ αἰσθήματά των. Ἄλλ' ἡ ὑπόκρισις αὐτῶν περισσότερο ἀπὸ τὸν εἰλικρινῆ θαυμασμόν τῶν φίλων του, ἐκήρυττε καὶ κηρύττει τὸ σταθερὸν καὶ ἀκραιφνές τοῦ χαρακτῆρός του.

Πιστὸς εἰς τὰς δοξασίας του φίλος τῆς καθαρᾶς καὶ ἀναιμακτου ἐλευθερίας, ἀφωσιωμένος εἰς τοὺς φίλους μὲ τοὺς ὁποίους συνεδέθη ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως, πραΰνων μὲ τὴν φιλανθρωπίαν του τὸ καταστρεπτικὸν τοῦ πολέμου, ὑποβοηθῶν τὰς φρονίμους διοικήσεις, ἐζήσῃ πάντοτε ἐκτὸς φατριῶν, καὶ τὸν κρατερόν βραχίονά του δὲν ἐταπείνωσε πώποτε καθιστῶν αὐτὸν εὐτελές ὄργανον ἰδίων ἢ ἄλλοτριῶν συμφερόντων.

Κατὰ τινὰ ἐποχὴν ὄχι μεμακρυσμένην ἢ ἐθνικῆ δραστηριότητος συστρεφόμενη περὶ ἑαυτὴν ἐγέννησεν ἀγῶνα ὄχι ἄδοξον, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο περὶ ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ θλιβερόν καθὼς ὄλ' αἱ ἐμφύλιαι ταραχαί. Εἰς αὐτάς εἰμποροῦμεν νὰ ἐπιρρίψωμεν κάλυμμα πένθιμον καθὼς εἰς τὸ εἰκόνημα κανενὸς πεπλανημένου μέλους τῆς οἰκογενείας μας· ἀλλὰ καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ καλύμματος βλέπει τις ποῖον χαρακτῆρα ἀνένδοτον καὶ εὐσταθῆ ἐδειξε τότε ὁ Μιαούλης. Μεταξὺ τούτων δὲν εἰμπορῶ νὰ ἀποσιωπήσω τὰς χάριτας τοῦ ἰδίου ἀνδρός. Μὲ πόσῃ κοσμιότητῃ καὶ ἀφέλειαν μᾶς ἐδιηγείτο τὰ κατορθώματά του, ἐπαινῶν κατ' ὄνομα τοὺς συγκινδυνεύσαντας, ἀποδίδων εἰς αὐτούς τὰς ἐπιτυχίας καὶ λησμονῶν μόνον τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὰς ἐξιστορήσεις τῶν ναυμαχιῶν, τῶν ὁποίων ἦτον ὁ ἦρωσ. Σεβαστός, χαρίεις καὶ εὐπροσῆγορος μεταξὺ τῆς ἰδιωτικῆς του ζωῆς, ἀποθέτων τὸν στρατιωτικὸν χαρακτῆρα, ὅταν δὲν διηύθυνε ναυμαχίαν, ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς ναυαρχίδος του ἐφαίνετο τόσον ἀπλοῦς καὶ εἰρηνικὸς πολίτης, ὥστε δὲν ἐνθυμεῖτό τις πλέον ὅτι πλησίον τῆς ἀνεφίλου αὐτῆς καρδίας πάλλει ἄλλη καρδιά διακαῆς καὶ τρικυμιώδης, τῆς ὁποίας ἡ ὄρη καὶ αἱ φλόγες ἐκχέονται κατὰ τῶν πολεμίων στόλων τῆς Ἑλλάδος.

Π. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Κατὰ τὸ πρῶτον τῆς ἐπαναστάσεως ἔτος ναύαρχος τῶν Ὑδραίων προεχειρίσθη ὁ Ἰάκωβος Νικολάου Τομπάζης, ἔτι διαρκούσης τῆς διακτορίας τοῦ Ἀντωνίου Οἰκονόμου.

Ὁ Ἰάκωβος Τομπάζης ἦτο ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ συνετός, ναυτικὸς δὲ ἔμπειρος ἔχων μάλιστα καὶ θεωρητικὰς τινὰς περὶ τὴν ναυπηγικὴν γνῶσεις. Ἄλλ' ἔστειρετο τοῦ ἀρχικοῦ ἀξιώματος ὅπερ ἀπητεῖτο εἰς τὰς δυσχερεῖς ἐκείνας περι-

στάσεις, καὶ εἶχε τὴν μετριοφροσύνην νὰ ἀνομολογῇ τοῦτο . . . Τότε ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης ἐμάντευσε τίς ἐκ τῆς πολυαρίθμου πλειάδος τῶν ἀρειοτόλων τῆς Ὑδρας πλοιάρχων ἔφερον ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ τὴν πεπρωμένην τῆς ἡγεμονίας σφραγιδα. Δὲν ἦτο δὲ εὐκολὸς ἡ διάκρισις, διότι ὁ Ἀνδρέας Μιαούλης εἶχε δεινὰ τινὰ ἐλαττώματα. Τὰς σκιὰς ταύτας τῆς φυσιογνωμίας τοῦ ἐπιφανέστερου στρατηλάτου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος, δὲν θέλω διατάσει νὰ καταδείξω, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ χαρακτῆρός του πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἠφανίσθησαν εἴτε ἀφ' ἧς ἀνέλαβε τὴν τοῦ στόλου ἡγεμονίαν, εἴτε καὶ πρότερον.

Ἴνα δὲ μὴ ἀπατηθῶ καὶ μὴ ἀπατήσω, τὰ μὲν ἐλαττώματα τοῦ ἀνδρός θέλω παραστήσει ὅπως ἐξήγαγον αὐτὰ ἐκ τῶν ὀμιλιῶν μου μετὰ τῶν φιλότων αὐτῶ, τὰ δὲ προτερήματα, ὅπως ἀνομολογοῦνται ὑπὸ τῶν ἀντιζήλων. Ὁ Ἀνδρέας Μιαούλης ἦτο ἐκ νεότητος οἰνοπότης μέχρι τῆς ἐσχάτης μέθης· καὶ τοῦτο μὲν τὸ πάθος ἀπέβαλεν ἅμα ἐνυμφεῦθη τὴν σύντροφον τῆς ζωῆς αὐτοῦ· ἀλλὰ παρέμεινε ἥμισυ πρὸς τὸ θεῖον εὐλαβῆς, καὶ τὸ οὐδὲν ἦτον δεινόν, δὲν ἐπίστευεν, ὅτι τὰ μικρὰ τῆς Ἑλλάδος πλοῖα καὶ τὰ ἀτίθασα αὐτῶν πληρώματα καὶ οἱ ὀλίγοι χρηματικοὶ πόροι, θέλουσι δυνηθῆναι νὰ κατισχύσωσι τῶν πελωρίων τοῦ πολεμίου δυνάμεων. Ἄλλ' ὁ Λάζαρος ὁ Κουντουριώτης δὲν ἀπηλίπισθη, καὶ ἀφοῦ πολλάκις περὶ τὰ τέλη τοῦ 1821 ἠγωνίσθη ἐπὶ ματαίῳ νὰ πείσῃ αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχὴν, ἔλαβε τελευταίαν τινὰ καὶ μακροτάτην μετ' αὐτοῦ συνέντευξιν. Τί ἐρρέθη τότε μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν, οὐδέποτε ἐγνώσθη. Ἄλλὰ τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ Μιαούλης ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ μεγάρου τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου ναύαρχος τῶν Ὑδραίων· καὶ ἐπεδόθη πρὸς τὴν ἡγεμονίαν τῆς ναυτικῆς ἡμῶν δυνάμεως μετὰ καρτερίας, ἦτις, ἐάν, ὡς μὴ ὤφειλε, δὲν ἐστηρίχθη οὐδὲ κατὰ τὸν μετέπειτα βίον ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, οὐδέποτε ἔπαυσε καθοδηγούμενη ὑπὸ τοῦ ἀνεσπέρου τῆς Ἑλλάδος ἀστέρος. Ὁ Μιαούλης ἦτο ὁ ἀτρομητότατος τῶν ἀνθρώπων, ἐπιτείνων τὴν ἀρετὴν ταύτην μέχρι τῶν ἐσχάτων μεθορίων τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἀφροσύνης.

Ἐν τῇ νεότητι ἔχων ἰδιόκτητον μέγα καὶ ὠραῖον πλοῖον ἐλοξοδρῶμι ποτὲ διὰ τὸν ἐναντίον ἄνεμον ἐντὸς τοῦ πορθμοῦ τῶν Γαδεῖρων. Γέρον συμπλωτῆρ παρετήρησεν αὐτῶ, ὅτι ὑπάρχει περὶ τὴν Ταρίφαν ὕψαλος εἰς μέτρον ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀπόστασιν. Τί πειράζει, ἀπήντησεν ὁ Μιαούλης, καί, εἴτε μὴ πιστεύων τὸν γέροντα, εἴτε πεποιθὼς ὅτι θέλει κάμψῃ τὸν κίνδυνον, ἐξηκολούθησε πλέων εἰς τὸ ὑποδειχθὲν ὕπουλον μέρος, μέχρις οὗ συνετρίβη αἴφνης ἡ

ναῦς καὶ δεινὴν ὑπέστη ὁ ἀνὴρ ζημίαν, ἧς ἄνευ ἤθελεν ἀποβῆ ὁ πλουσιώτατος τῶν πλοιάρχων τῆς Ὑδρας. Ἄλλ' ὁ ἄκαμπτος αὐτὸς χαρακτήρ ἦτο ἀπαραίτητος, ἵνα καταπλήξῃ καὶ δαμάσῃ τὰ δυσήνια ναυτικὰ πλήθη, ὧν ἔμελλε νὰ ἄρξῃ. Ἀρχὴν εἶχεν ὅτι ὁ πλοίαρχος δὲν πρέπει νὰ ἀναποδίῃ ποτὲ ὁσονδήποτε σφοδρὸς καὶ ἂν ἦναι ὁ ἐναντίος ἄνεμος, καὶ πλειστάκις ἔκαμψε τὸν Καφηρέα ἐπικρατοῦντος καταγιγιδώδους βορρᾶ, ἐνῶ οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ κατέφυγον εἰς τοὺς παρακειμένους λιμένας. Ἦτο ἀδυσώπητος πρὸς τὴν δειλίαν μὴ φειδόμενος οὐδὲ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀδελφοῦ, ὅστις συνέπεσε νὰ μὴ διακρίνεται ἐπ' ἀνδρεία. «Ἀπαράμιλλος ἦτο ὁ Ἀνδρέας Μιαούλης εἰς τὰ πολεμικὰ ἔργα, ἀναφωνεῖ ὁ δικάκιος Σπετσιώτης Ἀνάργυρος Ἀνδρέου Χ. Ἀναργύρου. Ἐπὶ τοῦ πολέμου συναλάμβανεν ἐν σχέδιον καὶ ἀμέσως τὸ ἔθετεν εἰς ἐνέργειαν, ἀδιαφόρει δὲ ἂν τὸν παρηκολούθουν οἱ ἄλλοι ἢ ὄχι. Ἐπὶ τέλους ἦτο εἰς τῶν ἐκτάκτων ἀνδρῶν, ὅτινες τῶν διαπραττομένων τὴν εὐθύνην εἰς μόνον ἑαυτοὺς ἀναθέτουσι.» Τοιοῦτος δὲ ὢν ἐν τοῖς κινδύνοις, ἦτο ἐκτὸς αὐτῶν ὁ μετριοφρονέστερος τῶν ἀνθρώπων. «Ἐπιτυγχάνων εἰς τοὺς ἐναλίους ἀγῶνας, ἐξακολουθεῖ ὁ αὐτὸς ἱστορικός, ποτὲ δὲν ἐσεμνύετο, ἄφινε τοὺς ἄλλους νὰ λέγουν ἀποτυγχάνων δὲ πρὸς οὐδὲν ἐμέτρει τὰς ἐναντιότητας. «Ὅλοι οἱ συνάδελφοί του τὸν ἐσέβοντο ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, διότι πρὸς ὅλους ἦτο προσήνης ἐν τῇ σφαίρᾳ πάντοτε τῆς ἰδιοσυγκρασίας του. Διὰ ταῦτα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι μῆτε τὸν ἐχθαίροντο μῆτε τὸν ἐφθόνουν οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ.»

Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ Μιαούλης ἦν ἀληθὴς κυματοχαρὴς καὶ ἐρωμένη ναυτικὴ φύσις καὶ χαρακτήρ ἐφ' ὃν ἠδύνατό τις ἐν πάσῃ περιπετεῖᾳ νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ τὴν πεποίθησιν· ἐστερεῖτο μὲν ἀνωτέρας παιδείσεως καὶ οὐδεμίαν εἶχεν ἐπὶ μεγαλοφυῶ ἀξίω-

σιν, ἀλλ' ἔτρεφεν ὅμως μύχιον τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ τὴν συναίσθησιν—πράγμα σπανίως ἀπαντώμενον παρὰ τοῖς μεσημβρινοῖς,—ἦν ἀδιάφυστος ὡς ὁ λόγος αὐτοῦ, καὶ μέχρι πείσματος καὶ ἰδιοτροπίας ἀκλόνητος ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς ἐμπειστευμένης αὐτῷ ἀποστολῆς. Γιγάντειος τὸ σῶμα καὶ ποδαλγός, εἶχεν ἠλιοκαῆ, αἰετοποτε σοβαρὰν καὶ ζοφερὰν σχεδὸν τὴν ὄψιν. Αἱ θαυμαστοῦ μετέχουσαι περιπέτειαι τοῦ βίου αὐτοῦ: ταχεῖα μετὰπτωσις ἀπὸ παντελοῦς πενίας εἰς πλοῦτον, αἰχμαλωσία αὐτοῦ καὶ προσέγγισις εἰς τὸν θάνατον, — ὅτε συλλαβὼν ποτὲ αὐτὸν ὁ Νέλσον ὡς πειρατὴν καὶ καταδικάσας εἰς τὴν ἀγχόνην, ἔχαρίσατο αὐτῷ τὴν ζωὴν, θαυμάσας τὸ ἀτρόμητον καὶ εὐπαρρησίαστον τοῦ ἦθους του — πάσαι αὗται αἰ τοῦ παρελθόντος ταλαιπωρίαί, ἅς ἀνωτέρα τις πάντοτε χεῖρ μετέτρεπεν ἐπ' ἀγαθῷ, εἶχον κρατύει ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Μιαούλη τοιαύτην ἀδιάσειστον πίστιν καὶ πεποίθησιν εἰς τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ ἀστέρα, ὥστε οὐδέποτε, οὐδ' ἐνώπιον τῶν κινδυνώδεστων ἐπιχειρήσεων ἐδειλίασε, καὶ τοι φύσει περιεσκεμμένος καὶ προμηθής. «Ὅτι ἦν κατὰ ξηρὰν ὁ Κολοκοτρώνης, τοῦτο ἔμελλε νὰ γείνη κατὰ θάλασσαν ὁ Μιαούλης. Πρὸ αὐτοῦ, διηγούντο εἰς ξένους Ἕλληνας ναυτικοί, ἐκάουσαμεν ὑπὸ τὸν Τομπάζην διὰ δόλου ἐχθρικά τινα πλοῖα, ἀλλ' ὁ Μιαούλης ἀπεκάλυψεν ἡμῖν πρῶτος τὰς ἀδυναμίας τοῦ τουρκικοῦ ναυτικοῦ καὶ ἐξωκείωσεν ἡμᾶς διὰ τοῦ παραδείγματός του εἰς τὴν κατὰ τῶν Τούρκων ἀντίστασιν ἐν τῇ μάχῃ. Οἱ Ἕλληνες ἐλάτρευον τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὃν ἐσέβοντο ὡς τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἐπαγγέλματός των. Θαυμάζομεν δὲ ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, οἱ ἐκ παιδείας καὶ ἐξετάσεων πάντα ἐξαρτῶντες, μανθάνοντες ἐκ τῆς πρὸς τὸν Γόρδωνα διαβεβαιώσεως γηραιοῦ τινος Ἕλληνος πλοιάρχου, ὅτι ὁ Μιαούλης μόλις ἠδύνατο νὰ γράψῃ τὸ ὄνομά του, καὶ ὅμως ὑπερεῖχε κατὰ τὴν νοημοσύνην τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν.

Κ. ΜΕΝΔΕΛΕΩΝ ΒΑΡΘΟΛΗΜΕ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Ἐκ τῆς Τουρκομάχου Ἑλλάδος.

Καθὼς ἐζήτει νὰ λατομίσῃ
 Τοῦ Ἀθωνός τις τὴν κορυφὴν,
 Τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ παραστήσῃ
 Τὸ σῶμα θέλων καὶ τὴν μορφήν,
 Ἦθελα οὕτω τὰ ὑψωμένα

Πλευρὰ τῆς Ὑδρας εἰς μόνον ἓνα
 Νὰ συνετέμνοντο ἀνδριάντα,
 Καὶ νὰ ἐγράφετο εἰς αὐτόν:
 «Μιαούλης οὗτος, εἰς ὃ τὰ πάντα
 Τῆς Ὑδρας τρόπαια παριστῶν.»

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ